

LÊ ANH TÔNG (1556 - 1573)
Niên hiệu: - Thiên Hựu (1557)
- Chính Trị (1558 - 1571)
- Hồng Phúc (1572 -1573)

Anh Lê Tông tên húy là Duy Bang, là dòng dõi nhà Lê. Trước đó, anh thứ hai của Lê Thái Tổ tên là Trừ, Trừ sinh ra Khang, Khang sinh ra Thọ, Thọ sinh ra Duy Thiệu, Duy Thiệu sinh ra Duy Khoáng, Sơn sinh ra Duy Bang. Khi Lê Trung Tông mất, không có con nối, Thái sư Trịnh Kiểm cùng các đại thần tìm được Duy Bang đang sống ở hương Bồ Vệ (phía Nam thành phố Thanh Hóa), đón về lập bàn vua, khi đó ông đã 25 tuổi.

Khi Trịnh Kiểm còn sống, mọi quyền hành trong triều đều do Trịnh Kiểm quyết định, vua chỉ việc nghe theo. Các trận đánh lớn với quân Mạc đều do Trịnh Kiểm chia quân điều khiển. Ngay cả khi Lê Duy Hàn là em vua ngầm có khí khác lên vào cung lấy trộm ấn báu, bị bắt, vua xá tội cho, đến khi Duy Hàn phạm tội giết người, vua cũng giao cho Thái sư Trịnh Kiểm toàn quyền xét xử.

Cũng trong thời gian này Nguyễn Hoàn nhờ chị gái là Ngọc Bảo (vợ Trịnh Kiểm) xin cho vào trấn thủ xứ Thuận Quảng. Lúc đó Ngọc Bảo sinh được con trai (Trịnh Tùng) có tướng mạo đẹp và tài lạ hơn người, được Kiểm hết sức yêu dấu. Vì thế lời xin của Nguyễn Hoàng được chấp nhận.

Tháng Hai năm Canh Ngọ (1570) Trịnh Kiểm ốm nặng rồi mất. Anh em Trịnh Cối và Trịnh Tùng tranh giành nhau quyền bính. Lúc này tình hình nhà Lê bị chia rẽ và suy yếu. Nhưng vua Lê Anh Tông đã trực tiếp điều hành, dàn xếp các mâu thuẫn này. Các tướng họ Lê như Lê Cập Đệ cũng tỏ ra có năng lực và lập được nhiều chiến công, chính bản thân Lê Anh Tông cũng nhiều lần cầm quân ra trận. Mặc dù Lê Anh Tông vẫn tín nhiệm và trao quyền hành cao nhất cho Trịnh Tùng tước Trưởng quận công nắm giữ binh quyền nhưng nhiều lần vua vẫn tự làm Đô thông thông đốc đại binh đem quân cùng Trịnh Tùng ra đánh nhà Mạc ở phía Bắc. Quan hệ giữa vua và chúa có phần hòa thuận, song tháng Ba năm Nhâm Thân (1572) Lê Cập Đệ ngầm có chí khác, rủ Trịnh Tùng đi thuyền ra giữa sông mưu giết, Trịnh Tùng biết được, nên việc không xong. Từ đây hai nhà thù oán nhau, bên ngoài giả cách hiệp sức với nhau để đánh Mạc, bên trong đều ngó nhau, đề phòng thích khách. Sau đó Trịnh Tùng lập mưu giết Lê Cập Đệ. Một số quần thần như cảnh Hấp và Đình Ngạn nói với vua rằng: Tả tướng nắm binh quyền to như vậy, bề hạ khó lòng đứng được. Vua nghe nói thế, vừa sợ vừa ngờ, bèn ban đêm chạy ra ngoài cùng với 4 Hoàng tử đóng ở thành Nghệ An. Trịnh Tùng cùng với bề tôi lập con thứ 5 của vua Anh Tông là Duy Đàm lên ngôi và sai Nguyễn Hữu Liên đi đón vua cũ. Khi về đến Lôi Dương (Thanh Hóa) Anh Tông bị giết chết.

Như vậy Lê Duy Bang ở ngôi 16 năm, thọ 42 tuổi, đặt niên hiệu ba lần: Thiên Hựu (1557), Chính Trị (1558 - 1571) và Hồng Phúc (1572 - 2/1573)